

фізической боли и удари по рукам, пощечины или подзатыльники являются распространенными формами физического буллинга. Девочки почти в 2 раза чаще, чем мальчики становятся объектом нападения с целью лишения денег и вещей. Можно отметить и некоторую динамику в формах психологического буллинга. Так, было определено, что независимо от пола наиболее распространенными формами психологического буллинга являются наделение обидными прозвищами и кличками, обзывания и оскорбления, грубая ругань, злые слова, а также обидные отзывы о росте, фигуре, особенностях внешности или проблемах со здоровьем. Причем следует отметить, что девочки значительно чаще, чем мальчики становятся жертвами именно такого рода нападков. Кроме того девочки чаще сталкиваются с бойкотированием, отказами разговаривать, науськиванием.

ОБУМОВЛЕНІСТЬ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ВПЛИВАМИ ОТОЧУЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА

Шлімакова Ірина Іванівна

*Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка,
Чернігів, Україна*

Кожний історичний етап розвитку суспільства зі своїми політичними, економічними та соціальними проблемами висуває нові вимоги до особистості, актуалізує її певні соціально-психологічні властивості, необхідні для успішного розвитку. Наразі в Україні відбуваються глобальні соціальні перетворення, які породжують величезну кількість проблем, що, безперечно, викликає інтелектуальне, духовне, емоційне та фізичне напруження людини. Такі зміни у соціумі формують нові стратегії мислення людей, сприяють переоцінці їхніх цінностей, зміні домінуючих установок, впливають як на рівень суспільної свідомості українців загалом, так і на процеси трансформації індивідуальної свідомості кожного. У континуумі цього важливого значення на сьогодні набуває проблема життєздатності особистості, яка трактується вченими як індивідуальна здатність людини управляти власними ресурсами: здоров'ям, емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами в контексті соціальних, культурних норм та умов середовища (Б. Ананьєв, Б. Братусь, В. Знаков, С. Маді, О. Рильська, С. Рубінштейн, В. Франкл). Поняття життєздатності включає в себе два поняття: здатність чинити опір руйнуванню – життєстійкість (впоратися з важкими життєвими ситуаціями, захищати свою цілісність) і здатність будувати повноцінне життя у важких умовах – адаптивність (планувати своє життя,

рухатися в певному напрямку протягом якогось часу). Теоретичний аналіз опрацьованих джерел дає змогу стверджувати, що життєздатність формується під дією різних впливів середовища: природних, соціальних, культурологічних, а також обумовлюється аутовпливами. Результати емпіричного дослідження, вибірку якого склали 156 жителів м. Чернігова віком від 35 до 60 років, показали, що загалом життєздатність у досліджуваних виражена на середньому рівні, дещо вищою на рівні тенденцій вона проявляється у людей більш зрілого віку. Визначено, що усі чернігівці проявляють, переважно, позитивну чутливість до різних впливів середовища. При цьому, найбільш чутливими досліджувані є до природних впливів. За показником негативної чутливості домінують культурологічні впливи, байдужими та терпимими люди є до самовпливів. На рівні прямих кореляційних зв'язків встановлено обумовленість життєздатності досліджуваних їхньою позитивною чутливістю до соціальних впливів та позитивною чутливістю до культурологічних впливів. Виявлено обернені кореляційні зв'язки між: життєздатністю та байдужістю до соціальних впливів, життєздатністю та негативною чутливістю до культурологічних впливів, життєздатністю та негативною чутливістю до самовпливів. Таким чином, проведене дослідження дає змогу говорити, що сприйнятливність людей до впливів певним чином формує її життєздатність, тому перспективним бачиться пошук психологічних технологій розвитку стратегії протидії негативним впливам як умови підвищення рівня життєстійкості та адаптивності особистості.

БАР'ЄРИ ЩОДО ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ РОБОТИ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

*Яновська Світлана Германівна
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна,
Харків, Україна*

One of the main features of an entrepreneur's activity is uncertainty surrounding of environment, which is the basis for the emergence of barriers towards entrepreneurship. In our study of entrepreneurs who started their business in the early 1990s and 2000s, changes in the degree of barriers to entrepreneurship were identified. At the beginning of the 1990s, the severity of all psychological barriers towards entrepreneurs was much lower than that of hired workers, that is, entrepreneurs showed greater readiness for entrepreneurship. In the 2000s, the situation changed a little: entrepreneurs and managers do not